

CENTAR ZA PRUŽANJE PRAVNE POMOĆI U BORBI PROTIV KORUPCIJE TRANSPARENCY INTERNATIONAL U BIH

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA 2022. GODINU

Banja Luka, 2023.



© **TRANSPARENCY INTERNATIONAL U BOSNI I HERCEGOVINI**

Banja Luka

Krfska 64a

78000 Banja Luka

Sarajevo

Mula Mustafe Bašeskije 9

71000 Sarajevo

www.ti-bih.org

4 SAŽETAK

10 PREGLED PREDMETA PO OBLASTIMA

10 PRAVOSUĐE

13 OBRAZOVANJE

14 ZDRAVSTVO

18 POLICIJA

19 PRIVATNI SEKTOR

19 DRŽAVNA UPRAVA

23 SUKOB INTERESA

25 GRAĐEVINARSTVO/URBANIZAM

26 PRISTUP INFORMACIJAMA

28 POREZI/FINANSIJE

29 IZBORI

31 OSTALO

SAŽETAK

Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije Transparency International u Bosni i Hercegovini (ALAC) osnovan je krajem 2003. godine i usmjeren je na pružanje besplatne pravne pomoći građanima i pravnim licima. Cilj Centra je dati praktične i korisne pravne savjete svim licima koja se obrate TI BiH, ali i pratiti rad nadležnih institucija, naročito u slučajevima koji se odnose na korupciju.

Na ovaj način građanima se pružaju

sa predstavnicima vlasti, ali imajući prevashodno u vidu primjedbe i prijedloge na rad institucija koje mu građani svakodnevno šalju.

Pružanje pravne pomoći daje mogućnost građanima koji su žrtve korupcije da ispune i zaštite svoja prava koja su ugrožena kao posljedica korupcije.

U 2022. godini Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije postupao je u 302 novih predmeta, što je povećanje za 14% u odnosu na prošlu godinu. 13



Pregled rada Centra u 2022. godini.

alternativni načini borbe protiv korupcije i sva pravna sredstva koja im stoje na raspolaganju. Aktivnim praćenjem rada postupajućih organa ne dopušta se da eventualno protivpravno i samovoljno ponašanje prođe neopaženo.

Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije radi i na iznalaženju odgovarajućih institucionalnih reformi i kvalitetnijih zakonskih rješenja u oblasti antikorupcijske politike, saradjujući

predmeta pokrenuto na inicijativu Centra, dok se u preostalih 289 predmeta postupalo na osnovu prijave/predstavki građana.

Putem besplatne telefonske linije 0800 55555 odgovoreno je na 1561 poziva građana koji su se informisali o mogućnostima pružanja pravne pomoći, te prijavljivali različita koruptivna postupanja. Takođe, na zvaničnoj web stranici www.ti-bih.org kontinuirano se objavljuju presuda sudova iz cijele Bosne i Hercegovine

koje se odnose na slobodan pristup informacijama.

Centar je tokom 2022. godine pokrenuo 22 upravna spora zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama. 21 upravni spor pokretan proteklih godina riješen je u korist Centra, dok su u 3 predmeta zahtjevi za vanredno preispitivanje sudskih odluka odbijeni od strane drugostepenog suda, nakon čega je pokretana dalja pravna zaštita.

Zahvaljujući konkretnim pravnim postupcima građani BiH i istraživački novinari došli su u posjed brojnih informacija koje su im bile nedostupne.

Kao i prethodnih godina najveći broj prijava u 2022., njih 137 se odnosio na sektor državne uprave, i to uglavnom na neregularnosti u procesima zapošljavanja državnih službenika na svim nivoima vlasti, prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove, nepostupanje inspeksijskih organa po predstavkama građana, te sve veći broj poništavanja javnih

konkursa u javnim preduzećima i ustanovama, kako bi se izbjeglo postavljanje najbolje rangiranih kandidata.

Nije zanemariv ni podatak da je TI BiH ove godine zaprimio 32 prijave potencijalnog postojanja sukoba interesa i nespojivosti, te da je 15 prijava upućeno na dalje provjere nadležnim organima.

Ukoliko se posmatra procenutalno učešće u strukturi prijavioca, najveći broj prijavioca 47% su svjedočili koruptivnim aktivnostima, dok je 35,4% direktno pogođeno korupcijom, te imaju status žrtve. 12,25% prijavioca su klasifikovani kao zviždači, što predstavlja minimalno povećanje u odnosu na prošlu godinu.

Najveći procenat prijava korupcije dolazi iz većih gradova čak 48%, a kada je u pitanju metod prijema, dominira slanje prijava elektronskim putem sa 64,9%.

Po predstavkama Centra koje su se



Pol prijavioca korupcije koji su se obratili Centru u 2022. godini

odnosile na kršenja ljudskih prava Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine donijela je 3 preporuke.

U prvoj preporuci datoj Elektroprenosu Bosne i Hercegovine ombudsmani su zauzeli stav da informacije o iznosu naknade direktora i članova nadzornog odbora ovog preduzeća ne mogu da se utvrde kao izuzetak za neobjavljivanje informacija, čak ni nakon sprovedenog testa javnog interesa.

Drugom preporukom naloženo je Upravnoj inspekciji Republike Srpske da prilikom inspeksijskog nadzora u vezi primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske primjenjuje ovlaštenja utvrđena Zakonom o upravnoj inspekciji Republike Srpske.

Trećom preporukom naloženo je Ministarstvu saobraćaja i veza Republike Srpske da odgovori na izjavljenu žalbu Transparency International BiH u vezi sa onemogućavanjem pristupa Ugovoru o koncesiji za izgradnju auto puta Banja Luka-Prijedor.



ELEKTROPRIJENOS BIH
ЕЛЕКТРОПРЕНОС БИХ

U preporuci datoj Elektroprenosu Bosne i Hercegovine ombudsmani su zauzeli stav da informacije o iznosu naknade direktora i članova nadzornog odbora ovog preduzeća ne mogu da se utvrde kao izuzetak za neobjavljivanje informacija, čak ni nakon sprovedenog testa javnog interesa.

POL PRIJAVIOCA	
MUŠKI	111
ŽENSKI	59
TI BIH PREDMET	13
PRAVNA LICA	13
ANONIMNO	106
UKUPNO	302

LOKALITET PRIJAVA	
GRAD	145
MANJE OPŠTINE	143
SELO	14
NEPOZNAT	/
UKUPNO	302

METODA PRIJEMA PRIJAVA	
TELEFONOM/FAX	3
POSJETA CENTRU	6
E-MAIL	196
POŠTOM	76
TI BIH	13
ONLINE OBRAZAC	8
UKUPNO	302

GODIŠTE PRIJAVIOCA	
< 24	6
24 – 39	62
40 – 54	103
+ 55	24
NEPOZNAT	107
UKUPNO	302

STANJE SVIJESTI PRIJAVIOCA	
VISOKO	71
SREDNJE	189
OSNOVNO	42
NEDEFINISANO	/
UKUPNO	302

STATUS PRIJAVIOCA	
ŽRTVA	107
SVJEDOK	142
ZVIŽDAČ	37
NEPOZNAT	3
DRUGO (TI BIH)	13
UKUPNO	302

PRIJAVE PO OBLASTIMA	
PRAVOSUĐE	29
OBRAZOVANJE	21
ZDRAVSTVO	14
POLICIJA	4
PRIVATNI SEKTOR	10
IMOVINSKO-PRAVNI	0
DRŽAVNA UPRAVA	137
SUKOB INTERESA	32
GRAĐEVINARSTVO/URBANIZAM	6
POREZI/FINANSIJE/CARINE	1
PRISTUP INFORMACIJAMA	10
IZBORI	3
OSTALO	35
UKUPNO	302

NIVO NADLEŽNOSTI PRIJAVA	
DRŽAVNI	33
ENTITETSKI	128
KANTONALNI	48
LOKALNI	93
NEPOZNAT	/
UKUPNO	302

PREGLED PREDMETA PO OBLASTIMA

PRAVOSUDE



PRAVOSUĐE 29 PREDMETA

TI BiH je u toku 2022.g. postupao u 29 predmeta koji su se odnosili na rad pravosudnih institucija i postupanja nosilaca pravosudnih funkcija. Uglavnom su se prijave odnosile na dužinu postupka pred sudom, delegiranja predmeta drugim sudovima bez obavještenja stranke, nezadovoljstvo stranaka sudskim odlukama.

U navedenim slučajevima TI BiH je davao savjete strankama vezane za način izjavljivanja pravnih lijekova, te objašnjavao na koji način se rješavaju predmeti i kako stranke mogu da se obrate sudu i urgiraju postupanje.

TI BiH je 2022.g. sproveo istraživanje o nivou transparentnosti pravosudnih institucija, te utvrdio da sudovi i tužilaštva u Bosni i Hercegovini nisu odgovorili u roku na gotovo polovinu zahtjeva za pristup informacijama koji su im upućivani, da drugačije odgovaraju na zahtjeve organizacija civilnog društva i

zahtjeve građana, te da je vidno da manje odgovaraju na upite medija, što upućuje na zabrinjavajuću praksu različitog postupanja pravosudnih institucija u odnosu na profil podnosioca zahtjeva. Prilikom analize dobijenih podataka utvrđeno je i da pravosudne institucije objavljuju godišnje planove rada, ali da tek polovina objavljuje godišnje izvještaje o radu, te da od 74 monitorisana suda tek jedan ima objavljen godišnji budžet, koji nije ažuriran, što pokazuje loše rezultate na polju finansijske transparentnosti.

Kao najnetransparentniji pokazao se Sud Bosne i Hercegovine, koji je u dva navrata neosnovano odbio zahtjev za pristup traženoj informaciji, te je tek nakon intervencije Upravnog inspektorata BiH donio odluku u zakonom propisanoj formi. Zbog odbijanja dostavljanja fotokopija pravosnažnih presuda za predmete krivičnih djela korupcije (KTK i KTKV) tokom 2020.g. i 2021.g. TI BiH je podnio tužbu protiv Vrhovnog suda Republike Srpske.

Upravna inspekcija RS je po prijavi TI BiH utvrdila da je Branislav Zeljković bivši direktor Instituta za javno zdravstvo RS tokom 2022.g. nezakonito zaposlen na mjesto stručnog savjetnika u Republičkoj upravi civilne zaštite RS, te naložila rukovodiocu Republičke uprave Milanu Novitoviću da sa istim raskine ugovor o radu. Umjesto da postupi po nalogu inspektora, Novitović je izmjenio odredbe pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta, te je izmjenama Pravilnika, osim

Zeljkoviću, omogućio ostanak na poziciji i svom zamjeniku Nenadu Ćuku, koji takođe nije ispunjavao uslove, jer je po struci diplomirani ekonomista.

Zbog nepoštovanja naloga upravnih inspektora protiv Milana Novitovića prvobitno je pokrenut prekršajni postupak, a potom i krivični postupak od strane nadležnog tužilaštva.

Nakon 12 godina čekanja Tužilaštvo Kantona Sarajevo donijelo je naredbu o nesprovođenju istrage protiv bivšeg ministra energije, rudarstva i industrije Federacije BiH, Vahida Heće. Protiv ministra Heće TI BiH je još 2010.g. podnio krivičnu prijavu zbog zloupotrebe kampanje "Nije kasno za bolji život" koja je pred izbore 2010. plaćena javnim novcem u iznosu preko 233.000 KM.

Svrha kampanje bila je zapravo promocija Stranke za BiH kojoj je tadašnji ministar pripadao, a dugo je skrivana informacija o tome ko je finansirao kampanju, s obzirom na to da je zvanični odgovor Vlade i Ministarstva bio da ona nije finansirana njihovim sredstvima. U konkretnom predmetu Tužilaštvo nije postupalo prvih 5 godina nakon podnošenja prijave, a što se može zaključiti po broju predmeta koji je formiran tek 2015. g.

Postupajući po pritužbi naše organizacije, glavna tužiteljica Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo opozvala je Naredbu o nesprovođenju istrage u predmetu

protiv Orijentalnog instituta Univerziteta u Sarajevu i direktora Orijentalnog instituta, zbog krivičnog djela Nesavjestan rad u službi, te je naloženo postupajućem tužiocu prikupljanje dodatnih informacija i dokaza.

U prijavi je jasno istaknuto da kandidati za poziciju Stručni saradnik bibliotekar u Orijentalnom institutu punih devet mjeseci nisu bili obavješteni o rezultatima konkursa, a što predstavlja kršenje odredaba Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti KS. Učesnici konkursne procedure su dovedeni u nezavidnu pravnu poziciju, te im je osujećeno pravo na pravnu zaštitu i preispitivanje odluke o izboru.

Ujedno je dovedeno u pitanje i njihovo pravo na rad u javnoj službi koje je garantovano međunarodnim konvencijama inkorporiranim u Ustav Bosne i Hercegovine.

Općinski sud u Travniku početkom 2022.g. potvrdio je optužnicu Kantonalnog tužilaštva Srednjobosanskog kantona protiv Jasne Babić, direktorice direktora JKP „Vitkom“ d.o.o. Vitez za krivično djelo Krivotvorenje isprave.

TI BiH je još 2019.g. podnio krivičnu prijavu protiv Jasne Babić zbog toga što je u postupku pripreme dokumentacije radi prijave na konkurs za izbor i imenovanje direktora JKP „Vitkom“ d.o.o. Vitez, sačinila lažnu ispravu, u kojoj je navela da nije izabrani funkcioner, nosilac izvršnih funkcija ili savjetnik u smislu Zakona o sukobu interesa u

organima vlasti Federacije BiH iako je tada bila vijećnica u Općinskom vijeću Općine Vitez.

Navedenu lažnu ispravu Jasna Babić upotrijebila je u postupku izbora i imenovanja na poziciju direktora u JKP „Vitkom“ d.o.o. Vitez.

OBRAZOVANJE



OBRAZOVANJE 21 PREDMET

21 predmet odnosio se na oblast obrazovanja, odnosno na koruptivne aktivnosti u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama. Najviše predstavki odnosilo se na nezakonitosti u vezi sa sprovođenjem konkursa za zapošljavanje nastavnog kadra u osnovnim i srednjim školama. Takođe u 2022. godini je donešen novi Zakon o osnovnom vaspitanju i obrazovanju RS, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju RS kao i novi Zakon o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo.

TI BiH je u cilju unaprijeđena propisa u pomenutim oblastima nakon usvajanja Nacrta predmetnih zakona izvršio analizu istih i dostavio nadležnim institucijama komentare, a sve u cilju eliminisanja koruptivnih rizika, te skretanja pažnje na one članove zakona za koje smo smatrali da mogu biti sporni prilikom primjene u praksi.

Jedan od predmeta koji je privukao posebnu pažnju javnosti je konkursu u Osnovnoj školi „Georgi Stojkov Rakovski“ nakon kojeg je učiteljica Neda Mičić poslala medijima

Zbog nepoštovanja naloga upravnih inspektora protiv Milana Novitovića prvobitno je, nakon postupanja TI BiH, pokrenut prekršajni postupak, a potom i krivični postupak od strane nadležnog tužilaštva, jer je utvrđeno da je na mjestu stručnog savjetnika u RUCZ RS nezakonito zaposlio stranačkog kolegu.

otvoreno pismo u kojem je opisala sve nezakonitosti konkursa na kojem je učestovala.

Naime ista je nakon objavljenje rang liste, na kojoj je bila druga, uočila da je došlo do pogrešnog obračuna bodova te je uputila prigovor Školskom odboru. Školski odbor je uvažio prigovor, te objavio novu rang listu po kojoj je Neda Mičić zauzela prvo mjesto. Međutim kandidatkinja koja je po prethodnoj rang listi zauzela prvo mjesto, uputila je prijavu Prosvjetnoj inspekciji.

Postupajući po prijavi kojoj je prosvjetni inspektor je naložio direktorici da poništi Odluku prema kojoj se u radni odnos prima Neda Mičić, te da se ponovi samo testiranje. Bitno je napomenuti da je prilikom prvog testiranja kandidatkinja Neda Mičić imala 4 boda koliko iznosi maksimalan broj bodova, dok je kandidatkinja koja je uputila žalbu inspekciji imala ukupno 0,10 bodova. Učiteljica Neda Mičić je odlučila pokrenuti postupak sudske zaštite svojih prava.

I u 2022.g. je, kao i prethodnih godina JU Centar za predškolsko vaspitanje i obrazovanje 14.09.2022.g. neposredno pred Opšte izbore raspisao javni konkurs za prijem u radni odnos na neodređeno vrijeme 21 vaspitača sa radnim iskustvom u struci, te jednog vaspitača-pripravnik bez radnog iskustva, da bi nakon sprovedenih izbora konkurs bio

poništen 17.10.2022.g. odlukom direktora te ustanove, navodno zbog uočenog proceduralnog propusta u provođenju konkursne procedure.

Postupajući po predstavci naše organizacije, Sektor prosvjetne inspekcije Odjeljenje Banjaluka izvršio je vanredni inspekcijski nadzor u OŠ Miloš Dujić u Čelincu, te je utvrđeno da odluka školskog odbora kojom je odbijen prigovor jednog od kandidata na javnom konkursu za izbor profesora fizičkog vaspitanja i sporta ima formalne nedostatke, zbog čega je ista stavljena van snage, te je naloženo otklanjanje nedostataka.

Inače, kandidati-učesnici konkursne procedure žalili su se zbog okolnosti da se pitanja na testu nisu odnosila na poznavanje nastavničke struke i važećeg nastavnog plana i programa za radno mjesto nastavnika/ profesora fizičkog i zdravstvenog vaspitanja. Postupajući inspektor izvršio je nadzor te utvrdio da u navedenoj školi nije postojao stručni aktiv ili nastavnik koji izvodi časove za koje je raspisan konkurs, te da je pitanja sastavio stručni saradnik-pedagog škole.

ZDRAVSTVO



ZDRAVSTVO 14 PREDMETA

U toku 2022. godine 14 predmeta se odnosilo na prijave koruptivnih radnji u oblasti zdravstva. Najčešće su prijavljivane nepravilnosti u postupcima zapošljavanja u zdravstvenim ustanovama, neadekvatno liječenje, primanje mita od strane zdravstvenih radnika, te navodan rad doktora u neregistrovanim ambulantomama.

Na osnovu anonimne prijave da nekoliko doktora, zaposlenih u JU „Dom zdravlja“ Živinice, istovremeno rade u neregistrovanim pedijatrijskim ambulantomama, TI BiH se obraćao Ljekarskoj komori Federacije BiH, Agenciji za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu Federacije BiH, Ljekarskoj komori Tuzlanskog kantona, kao i nadležnoj Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona.

Postupajući po prijavi naše

Prostorije JU „Dom zdravlja“ Živinice čiji su zaposleni istovremeno radili u neregistrovanim pedijatrijskim ambulantomama, zbog čega se TI BiH obraćao svim relevantnim institucijama, nakon anonimne prijave koju je dobio Centar.

organizacije Glavni kantonalni inspektor za zdravstvo i hranu Tuzlanskog kantona izvršio je inspekcijski nadzor, te utvrdio da su 4 ljekara obavljala zdravstvenu djelatnost bez odobrenja kantonalnog ministarstva, te je istima izrečena zabrana rada.

Centar za pružanje besplatne pravne pomoći je postupao po predstavi građanke koja je navela da se obratila Domu zdravlja Drvar, kako bi dobila sanitetsko vozilo za prevoz bliske osobe (za koju je potvrđena potreba prevoza sanitetom) iz Sveučilišne kliničke bolnice u Mostaru, te da je bila spremna i platiti uslugu prevoza, ali je njen zahtjev odbijen putem telefonskog razgovora, uz obrazloženje da se radnici Doma zdravlja Drvar nalaze u generalnom štrajku. Slijedom ovih navoda, TI BIH je uputio prijavu Upravi za inspekcijske poslove, Inspektoratu za sanitarne, zdravstvene, farmaceutske i veterinarske poslove Livno.

Postupajući po predstavi građanina koji je naveo da učestvovao na konkursu za izbor i imenovanje direktora JU Doma zdravlja sa stacionarom Olovo, te da je bio jedini kandidat koji je ispunjavao uslove pomenutog konkursa, a isti je poništen odlukom Upravnog odbora, TI BIH se obratio navedenoj zdravstvenoj ustanovi zahtjevom za pristup informacijama, tražeći zapisnike i odluke Komisije koja je razmatrala prijave i ocjenjivala kandidate.

JU Dom zdravlja sa stacionarom

Olovo je dostavio „odgovor na upit“, ali ne i tražene informacije, nakon čega je TI BIH ovoj zdravstvenoj ustanovi uputio urgenciju za dostavljanje informacija.

Milionski poslovi nabavke dijalizatora za potrebe Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH prethodne četiri godine dijelili su se bez ikakvog tendera postojećim dobavljačima kojima su istekli ugovori i to zbog navodnog nesporazuma između Zavoda i Federalnog ministarstva zdravstva.

Transparency International u BiH (TI BIH) je dugo vršio pritisak na institucije da riješe ovaj problem, a sporni pravilnik koji je kočio nabavku dijalizatora konačno je izmjenjen 2022.g. Problem je nastao zbog jedne odredbe u Pravilniku kojim se reguliše rad ustanova koje obavljaju dijalizu, a koji nalaže da se dijalizatori nabavljaju od dva različita proizvođača. Zavod je, međutim, u tenderske dokumentacije stavljao još jedan uslov po kom se nabavka mora izvršiti preko različitih ponuđača.


Zbog ovoga je Kancelarija za razmatranje žalbi obarala brojne tendere pa ih je Zavod prestao provoditi i zatražio od nadležnog Ministarstva da protumači kako primjenjivati pravilnik. Duže od dvije godine Ministarstvo Zavodu nije htjelo da dostavi mišljenje, ugovori su se dijelili bez tendera, a TI BIH je zaprimao brojne žalbe ponuđača koji su htjeli nuditi ove usluge i ukazivali na to da se problem ne želi riješiti jer nekome takvo stanje odgovara.

TI BIH je još 2020. godine podnio krivične prijave, dokumentujući zloupotrebe koje su rezultirale sklapanjem milionskih ugovora Instituta za javno zdravstvo Republike Srpske sa preduzećima „Procontrol“ i „Travel for fun“.

Posebno odjeljenje za suzbijanje korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala Republičkog javnog tužilaštva je dana 21.10.2022. godine podiglo optužnicu protiv Branislava Zeljkovića (za produženo krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja u sticaju sa krivičnim djelom primanje mita), Slavka Bojića (za krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja u pomaganju), Dragana Dubravca (za krivično djelo zloupotreba u postupku javne nabavke), Sanija Crljića (za krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja u pomaganju) i Saše Markovića (za krivično djelo davanja mita).

Tužilaštvo je, prema navodima optužnice, tokom istrage pribavilo više od dvije hiljade materijalnih dokaza, saslušalo više od stotinu svjedoka i izvršilo brojna forenzička, kao i finansijska vještačenja.

U optužnici se navodi da je nabavkom medicinske opreme po višestruko višim cijenama od nabavnih, koje je u ime Instituta za javno zdravstvo Republike Srpske provodio po prethodnom dogovoru sa drugim optuženima, Branislav Zeljković pribavio sebi protivpravnu imovinsku korist u iznosu od



Branislav Zeljković, tadašnji rukovodilac Instituta za javno zdravstvo Republike Srpske protiv kog je Posebno odjeljenje za suzbijanje korupcije, organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala Republičkog javnog tužilaštva podiglo optužnicu tereteći ga za krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja u sticaju sa krivičnim djelom primanje mita.

335.000,00 KM, Saši Markoviću i „Travel for fun“ Banjaluka u iznosu od 578.780,00 KM, Slavku Bojiću i „Procontrol“ Banjaluka u iznosu od 241.526,50 KM i Saniju Crljiću i „Sineks laboratoriji“ Banjaluka u iznosu od 28.700,00 KM.

Okružni sud u Banjaluci je dana 24.10.2022. godine potvrdio ovu optužnicu, te je u navedenom krivičnom predmetu održana statusna konferencija 29.12.2022. godine, a početak glavnog pretresa zakazan za dan 06.02.2023. godine.

POLICIJA



POLICIJA 4 PREDMETA

U 2022. godini TI BiH je postupao u 4 predmeta koja su se odnosile na rad policijskih organa. Građani su najčešće prijavljivali policijske službenike za nesavjestan rad u službi ili neprimjereno ponašanje. U takvim slučajevima, ukoliko su prijave sadržavale dovoljan broj informacija TI BiH se obraćao Ministarstvima unutrašnjih poslova - Odjeljenjima za internu kontrolu, te tražio provjere navoda građana i preduzimanje istražnih aktivnosti.

Presudom Općinskog suda u Zenici broj 43 0 Rs 204053 21 Rs od 19.10.2022.g. okončan je spor pokrenut po tužbi jedne od učesnika konkursne procedure

za prijem policijskih službenika za čin policajac i mlađi inspektor u Ministarstvu unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona.

Općinski sud u Zenici djelimično je usvojio tužbeni zahtjev, te je poništio kao nezakonit Javni oglas za popunu upražnjenih radnih mjesta policijskih službenika u početnom činu mlađi inspektor u Upravi policije MUP Zeničko-dobojskog kantona.

U Presudi Općinskog suda u Zenici konstatovano je da je „Konkursna procedura sprovedena nezakonito, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene prava od strane konkursne komisije, a koje povrede su direktno dovele do ograničavanja prava tužiteljice na daljnje učestvovanje u konkursnoj proceduri.“

PRIVATNI SEKTOR



PRIVATNI SEKTOR 10 PREDMETA

TI BiH je tokom 2022. godine imao 10 predmeta koji su se odnosili na koruptivne aktivnosti vezane za privatni sektor. Jedna od evidentiranih prijava je prijava radnika koji je bio angažovan kod poslodavca na području Kantona Sarajevo na osnovu više uzastopno zaključenih ugovora o djelu, te koji je doslovno otjeran sa radnog mjesta bez da mu je poslodavac isplatio ugovorenu naknadu.

Nadležna inspekcija rada i zaštite na radu odbila je da postupi po prijavi radnika samo zbog okolnosti što isti nije bio u radnom odnosu sa poslodavcem.

Nakon intervencije naše organizacije, inspektori su ipak izvršili nadzor, te utvrdili kršenje odredaba Zakona o radu FBiH i izdali prekršajne naloge poslodavcu.

DRŽAVNA UPRAVA



DRŽAVNA UPRAVA 137 PREDMETA

Kao i prethodnih godina najveći broj prijava u 2022., njih 137 se odnosi na sektor državne uprave. U ovu oblast spadaju pritužbe na sve institucije u BiH na svim nivoima vlasti, državnom, entitetskom, lokalnom, kao i prijave koje se odnose na javna preduzeća i javne ustanove.

Veći broj prijava se odnosi na neregularnosti u procesu zapošljavanja državnih službenika na svim nivoima vlasti, prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove, nepostupanje inspeksijskih organa po predstavkama građana, kršenje propisa o zaštiti ličnih podataka i dr.

U prvih šest mjeseci 2022.g. TI BiH je kao umješač, aktivno učestvovao i prisustvovao na 5 ročišta pred Sudom Bosne i Hercegovine u parničnom postupku koji se vodio

po tužbi Emira Mešića, zaštićenog prijavitelja korupcije, protiv Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine zbog diskriminacije.

Uprkos statusu zaštićenog prijavitelja korupcije, te činjenicama da je Uprava za indirektno oporezivanje pokrenula tri disciplinska postupka nakon što je isti dobio status, predmet je okončan donošenjem prvostepene, a potom i drugostepene sudske odluke kojom je tužbeni zahtjev g-dina Mešića odbijen.

TI BiH je dobio sudski spor protiv Ministarstva saobraćaja i veza Republike Srpske koje je nezakonito uskratilo pristup ugovor o koncesiji za izgradnju auto puta Banja Luka – Prijedor. Okružni sud u Banjaluci donio je presudu kojom se nalaže Ministarstvu da dostavi TI BiH-u ugovor koji je 2018. godine zaključen sa kineskom kompanijom Shandong Hi-Speed International (SDHS).

Sud je prihvatio argumentaciju TI BiH da Ministarstvo nije obrazložilo kakva bi to šteta proizašla objavljivanjem traženih informacija. Kada je Ministarstvo odbilo zahtjev TI BiH da objavi ugovor, navelo je da on sadrži povjerljive informacije o metodama naplate prihoda od putarina, formule za izračunavanje novčanih tokova, finansijski plan koncesionara.

Sud je u presudi konstatovao da rješenje Ministarstva nije zasnovano

na zakonu, već je zasnovano na potrebi Ministarstva da se stavi u službu zaštite koncesionara, te je podsjetio da je jedan od osnovnih principa Zakona o koncesijama transparentnost i jednak tretman za sve. Ugovor sa kompanijom SDHS nije zaključen putem javnog poziva nego putem pregovaračkog postupka, što je Vlada RS do sada često koristila zaobilazeći javno nadmetanje, a takvi ugovori često su završavali štetom po javne finansije.

Granična policija BiH je postupajući po prijavi naše organizacije preduzela aktivnosti na utvrđivanju okolnosti zahtijevanja mita od građanina od strane graničnog policajca na graničnom prelazu Brod, te sprovela disciplinski postupak i utvrdila odgovornost graničnog policajca za povredu radnih dužnosti.

Tokom 2022.g. podnesena je i krivična prijava protiv tadašnjeg ministra transporta i komunikacija BiH Vojina Mitrovića, zbog nezakonitog donošenja novog Pravilnika o registraciji vozila kojim se otvara mogućnost da se značajni prihodi koje naplaćuje država ubuduće usmjere privatnom preduzeću.

Prijava se odnosila na okolnost da je ministar Vojin Mitrović prilikom donošenja Pravilnika o registraciji vozila iskoristio svoj službeni položaj i ovlaštenje te prekoračio granice svog službenog ovlaštenja. Ministar je iskoristio službeni položaj jer je propisao odredbe da ministar

Potpisivanje ugovora sa kineskom kompanijom Shandong Hi-Speed International (SDHS) o koncesiji za izgradnju auto puta Banja Luka – Prijedor koji je Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske nezakonito sakrivalo zbog čega je TI BiH pokrenuo i dobio sudski spor.

može ovlastiti stručnu instituciju da vrši poslove nabavke, raspodjele i personalizacije stiker naljepnica, te odredbe da se naknada za izdavanje stiker naljepnica plaća organu, odnosno stručnoj instituciji. Propisivanjem navedenih odredbi ministar je zanemario interese i ciljeve službe i podredio ih tuđim interesima.

Dokaz da postoji jasna namjera da se drugom pribavi korist ogleda se u vrlo precizno postavljenim uslovima u pravilniku koje mora ispunjavati „stručna institucija“. Kao jedan od uslova navodi se da lica zaposlena kao članovi tima u „stručnoj instituciji“ moraju posjedovati određene certifikate koje je prije par godina tokom milionskih nabavki softvera za Šume Republike Srpske posjedovala samo jedna kompanija koja je proteklih godina dobila desetine miliona maraka na tenderima u Republici Srpskoj.

TI BiH je aktivno pratio proces imenovanja direktora i zamjenika direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH (APIK) koji je započeo 2021.g., a okončan sredinom 2022.g.

Postupak je okončan Odlukom o imenovanju direktora i dva zamjenika direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, međutim u konkretnom postupku nisu ispoštovani principi utvrđeni u članu 3. Zakona o ministarskim

Tokom 2022.g. podnesena je i krivična prijava protiv tadašnjeg ministra transporta i komunikacija BiH Vojina Mitrovića, zbog nezakonitog donošenja novog Pravilnika o registraciji vozila, koji je u međuvremenu povučen.

imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine.

Naime, ni direktor, ni njegovi zamjenici ne posjeduju pet godina radnog iskustva na rukovodnim poslovima u oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, te je konkretnim imenovanjem narušen princip izbora na osnovu kvaliteta, putem dobro informisanog izbora lica koja, po svojim sposobnostima, iskustvu i kvalitetima, odgovaraju potrebi regulisanog organa koji je u pitanju.

U 2022.g. zaprimane su i predstavke koje su se odnosile na Odluku Vlade Republike Srpske o stručnom osposobljavanju najboljih studenata Republike Srpske, kojom je propisano da se zadužuju svi republički organi uprave, javna preduzeća i javne ustanove da u skladu sa svojim djelatnostima i potrebnim stručnim kadrom obezbijede stručno osposobljavanje najboljih studenata javnih univerziteta.

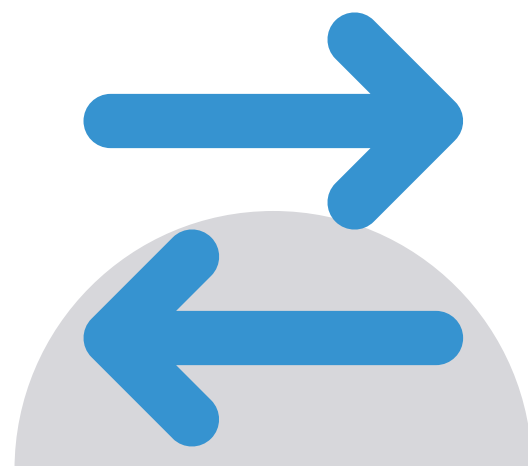
Odluka sama po sebi nije sporna, međutim sporno je što se pozivajući na Odluku vrši pritisak da se pojedini studenti izaberu u zvanje na visokoškolskim ustanovama, čime se direktno utiče na autonomiju ovih ustanova koja je garantovana Zakonom o visokom obrazovanju RS.

Tako je dopisom šefa Kabineta Vlade Republike Srpske upućenim

Filozofskom fakultetu Pale zatraženo zapošljavanje studenta generacije Fakulteta političkih nauka V.Š na ovom fakultetu.

V.Š. je inače kćerka jednog od članova Glavnog odbora stranke Saveza nezavisnih socijal-demokrata (SNSD). Postupajući po ovom dopisu, Filozofski fakultet Pale raspisao je javni konkurs za izbor saradnika u zvanje asistenta za užu naučnu oblast Međunarodni odnosi i nacionalna bezbjednost, te je V.Š. izabrana u zvanje asistenta. Iako je studentima generacije Odlukom Vlade garantovano stručno osposobljavanje (obavljanje pripravničkog staža), u slučaju V.Š. nadležne institucije su prekoračile svoja ovlaštenja i istoj omogućile izbor u zvanje asistenta na period od 4 godine.

SUKOB INTERESA



SUKOB INTERESA 32 PREDMETA

U 2022.g. TI BiH je postupao u 32 predmeta koji su se odnosili na moguće postojanje sukoba interesa za lica koja su se nalazila na različitim funkcijama. Na osnovu identifikovanih slučajeva potencijalnog sukoba interesa TI BiH je proslijedio 15 prijava relevantnim komisijama za sukob interesa i drugim nadležnim institucijama.

Postupajući po prijavi naše organizacije Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine oduzela je mandat vijećniku u Općinskom vijeću Velika Kladaša Aladinu Ćerimoviću, koji je ujedno i savjetnik predsjednika Vlade Unsko-sanskog kantona.

Imenovani se nalazio u direktnom sukobu interesa po još dva osnova: kao predsjednik Konjičkog kluba "Krajišnik" iz Velike Kladaše, koji se

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine oduzela je mandat vijećniku u Općinskom vijeću Velika Kladaša Aladinu Ćerimoviću, koji se nalazio u sukobu interesa po nekoliko osnova, što je TI BiH prijavio.

finansira iz općinskih i budžetskih sredstava Unsko-sanskog kantona, te kao član Nadzornog odbora JKUP Komunikacije iz Velike Kladaše.

Na osnovu izvještaja TI BiH Goran Obradović, koji je ujedno obavljao funkciju izabranog poslanika u Skupštini grada Čajniča i službenika u opštinskoj upravi, vratio je mandat.

Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona postupajući po prijavi naše organizacije pokrenulo je disciplinski postupak protiv Amele Mehmedović, koja je istovremeno obavljala funkciju opštinskog vijećnika i pomoćnika ministra u Vladi Tuzlanskog kantona.

Tokom 2022.g. Republička komisija za žalbe RS usvojila je dvije žalbe TI BiH na odluke Republičke komisije za sprečavanje sukoba interesa RS, a na osnovu jedne od odluka Komisija za odlučivanje o sukobu interesa u ponovnom postupku je utvrdila da je bivši odbornik u Prnjavoru Bogoljub Saničanin bio u sukobu interesa dok je obavljao funkciju predsjednika opštinske Boračke organizacije koja se finansirala iz budžeta.

TI BiH je podnio i prijavu Komisiji za odlučivanje o sukobu interesa Bosne i Hercegovine protiv tadašnjeg člana Predsjedništva BiH Milorada Dodika jer firme u vlasništvu njegove porodice posluju sa državom i primaju značajne podsticaje iz budžeta.

Prema odredbama Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH

izabrani zvaničnici i njihovi bliski srodnici ne bi smjeli biti dio uprave ili menadžmenta bilo kojeg privatnog preduzeća koje sklapa ugovore, ili na drugi način posluje, sa institucijama koje se finansiraju iz budžeta na bilo kojem nivou vlasti.

S obzirom na to da sin i kćerka Milorada Dodika posjeduju privatna preduzeća koja posluju sa javnim institucijama, a po odredbi ovog zakona smatraju se bliskim srođnicima, zatraženo je preispitivanje da li se tadašnji član Predsjedništva BiH nalazio u sukobu interesa.

GRAĐEVINARSTVO/URBANIZAM**GRAĐEVINARSTVO
6 PREDMETA**

Tokom 2022.g. postupano je u 6 predmeta koji se odnose na oblast građevinarstva/urbanizma. Radilo se o predstavkama građana na postupke koji se vode pred urbanističko-građevinskim inspekcijama u različitim jedinicama lokalne samouprave, ali i nezakonito sprovedenim postupcima eksproprijacija zemljišta za potrebe izgradnje autoputeva u Republici Srpskoj.

Postupajući po predstavi zastupnika TP „Jablanka“ d.d. Jablanica, a koja se odnosila na onemogućavanje pristupa objektu ovog preduzeća zbog postavljanja tende i ljetnje bašte ispred ugostiteljskog objekta caffè bar slastičarna „Luna“ Jablanica, pravni savjetnici TI BiH uočili su određene nedostatke vezane za vođenje postupka od strane nadležnih organa Općine Jablanica, te takođe i manjkavosti u propisima čiji je donosilac skupštinsko vijeće Općine.

TI BiH se zbog ovih uočenih nepravilnosti obratio Instituciji ombudsmana sa posebnim akcentom da ova institucija izda Preporuku Općinskom vijeću Općine Jablanica da izmjeni Plan korištenja javnih površina na području Općine Jablanica (a zbog kojeg su u osnovi i donošene pogrešne odluke od strane postupajućih službi).

Institucija ombudsmana donijela je preporuku Općini Jablanica da se izmjeni Plan korištenja javnih površina, međutim Općina Jablanica nije realizovala navedenu preporuku.

PRISTUP INFORMACIJAMA**PRISTUP INFORMACIJAMA
10 PREDMETA**

U 2022.g. Centar za pružanje pravne pomoći postupao je u 10 predmeta koji se odnose na oblast pristupa informacijama, u kojima je pružana pravna pomoć građanima i novinarima vezana za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama na svim nivoima vlasti.

U Centru je tokom 2022.g. sastavljeno 28 tužbi, 22 upravna spora pokrenuta su po tužbama Transparency International BiH, dok su u 6 predmeta sastavljane tužbe za istraživačke novinare i građane kojima je bila potrebna pravna pomoć u ovoj oblasti.

Povodom obilježavanja 28.09.2022.g. Međunarodnog dana slobode pristupa informacijama, predstavljena je on line baza sudske prakse koja je objavljena na zvaničnoj web stranici Transparency

International BiH, a u kojoj je objavljeno preko 200 sudskih odluka.

U bazi se nalaze kratki opisi predmeta, podaci o informacijama koje su tražene od javnih organa, podaci o odlukama organa, datumu pokretanja spora, datumu okončanja spora pred sudom, te sudska odluka iz koje se može vidjeti epilog spora. Baza predstavlja značajan izvor sudske prakse za pravnike, istraživače, studente, novinare, ali i sve građane zainteresovane za praksu iz ove oblasti.

Uz to, ona služi kao svojevrsni pokazatelj javnim organima o načinima na koji trebaju primjenjivati odredbe Zakona o slobodi pristupa informacijama.

U ovoj bazi objavljene su i prvostepene i drugostepene odluke sudova, te se na taj način mogu uporediti prakse između sudova različitih instanci u okviru jednog predmeta.

Broj predmeta u kojima je usvojen tužbeni zahtjev naše organizacije neuporedivo veći u odnosu na broj predmeta u kojima je tužbeni zahtjev odbačen ili odbijen.

67,1% tužbenih zahtjeva je usvojeno, 19,1% je odbijeno, 5,5% odbačeno, dok je 8,0% postupaka obustavljeno zbog donošenja odluke javnog organa nakon pokretanja spora.

TI BiH je pokrenuo 22 upravna spora zbog kršenja odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama

protiv sledećih institucija:

1. Elektroprenos Bosne i Hercegovine
2. JP BH Pošta
3. Federalna TV
4. Zavod za javno zdravstvo FBiH
5. Ministarstvo saobraćaja i veza RS
6. Ministarstvo saobraćaja i veza RS
7. Ministarstvo pravde RS
8. Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS
9. Vrhovni sud RS
10. Komisija za žalbe RS
11. Komisija za žalbe RS
12. Komisija za žalbe RS
13. Agencija za bankarstvo RS
14. Univerzitet u Banjaluci
15. Sveučilište u Mostaru
16. Narodna biblioteka Pale
17. JP Službeni glasnik Republike Srpske
18. Skupština Zeničko-dobojskog kantona
19. Elektroprivreda HZ BH
20. Preduzeće Gas Res
21. Općinski sud u Sarajevu
22. Opština Rogatica

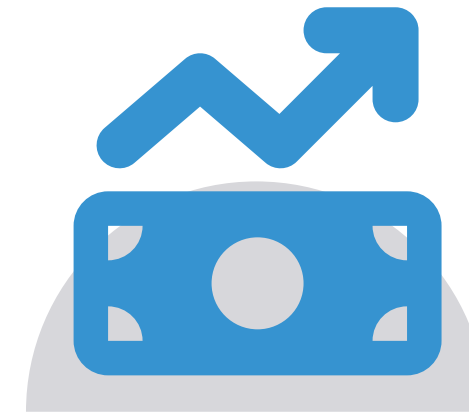
Tokom 2022.g. riješeno je ukupno 27 upravnih sporova po tužbama naše organizacije iz ranijih godina, 21 upravni spor riješen je u korist TI BiH, dok je u 3 spora tužbeni zahtjev/vanredni p.lijek odbijen, 2 upravna spora su obustavljena jer su tuženi organi nakon podnošenja tužbe donosili odluke, te je u 1 predmetu tužba odbačena.

Institucije protiv kojih je TI BiH dobio upravne sporove su:

1. Elektroprenos Bosne i

- Hercegovine
2. Elektroprenos Bosne i Hercegovine
3. Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove RS
4. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS
5. Ministarstvo saobraćaja i veza RS
6. JP Putevi Republike Srpske
7. JP Službeni glasnik Republike Srpske
8. Univerzitet u Banja Luci
9. Grad Trebinje
10. Opština Rogatica
11. Vodovod Kozarska Dubica
12. Vlada Federacije BiH
13. Agencija za bankarstvo Federacije BiH
14. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica
15. Skupština Zeničko-dobojskog kantona
16. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK
17. Općina Hadžići
18. KJKP Rad Sarajevo
19. Institut za vještačenje zdravstvenog stanja Kantona Sarajevo
20. RTV Velika Kladaša
21. JP Vodograd Prozor-Rama

POREZI/FINANSIJE



POREZI I FINANSIJE 1 PREDMET

TI BiH je zaprimio jednu predstavku koja se odnosi na oblast poreza/ finansija. Predstavka se odnosila na pritužbu privrednog subjekta prema odgovornom lice Porezne ispostave Banovići, koje je navodno zloupotrijebilo položaj i ovlaštenja i odbilo srazniti dug privrednog subjekta, čime je spriječen privredni subjekt da zaključi ugovor o naplati duga u ratama.

IZBORI



IZBORI 3 PREDMETA

U okviru Centra za pružanje pravne pomoći, obrađena su 3 predmeta koja se mogu dovesti u vezu sa prošlogodišnjim izborima. Dva predmeta odnosila su se na „partijsko predizborno zapošljavanje“ u javnim preduzećima, dok se u jednom predmetu TI BiH obratio Centralnoj izbornoj komisiji BiH zahtijevajući provjeru statusa u vezi navoda da kandidat Hrvatske republikanske stranke za Predstavnički dom Parlamenta FBiH istovremeno obavlja funkciju državnog službenika u Federalnom ministarstvu razvoja, preduzetništva i obrta.

Izbornim zakonom propisano je da se državni službenici mogu kandidovati za javnu izbornu dužnost samo ako prethodno podnesu ostavku na taj položaj ili postupe u skladu sa zakonima koji regulišu njihov status.



TI BiH je u okviru Odjela za monitoring i istraživanje zabilježio preko dvije hiljade primjera korišćenja javnih sredstava za izbornu promociju, a Centralnoj izbornoj komisiji upućeno je su 70 prijava zbog ove pojave koja je zabranjena najnovijim izmjenama Izbornog zakona.

Transparency International u Bosni i Hercegovini je u okviru Odjela za monitoring i istraživanje zabilježio preko dvije hiljade primjera korišćenja javnih sredstava za izbornu promociju, a Centralnoj izbornoj komisiji (CIK) upućeno je su 70 prijava zbog ove pojave koja je zabranjena najnovijim izmjenama Izbornog zakona.

16 prijava odnosilo se na zloupotrebe javnih resursa koje su regulisane novim nametnutim odredbama Izbornog zakona, koje se primjenjuju samo u vrijeme trajanja zvanične izborne kampanje.

Kroz jednokratne pomoći različitim kategorijama stanovništva, po podacima TI BiH, podijeljeno je 278 miliona KM, a od najnovijih primjera izdvaja se pomoć Vlade FBiH u finišu kampanje svim nezaposlenima od 100 KM, jednokratnu pomoć svim radnicima Željeznica FBiH od 800 KM, kao i dvije nove tranše po 100 KM svim borcima i mladima u Republici Srpskoj.

Predsjednik SNSD-a je čak na jednom od predizbornih skupova direktno priznao da se ovaj novac daje zbog izbora, što je takođe prijavljeno CIK-u u kontekstu zloupotrebe javnih resursa u izborne svrhe.

OSTALO



OSTALO 35 PREDMETA

35 predmeta u 2022.g. se odnose na različite upite i prijedloge građana, a koji se ne mogu svrstati ni u jednu gore navedenu kategoriju. Radi se o upitima vezanim za plaćanje komunalnih obaveza, upravljanje zajednicama etažnih vlasnika, osnivanjem NVO organizacija, prijedlozima za izmjenama i dopunama zakona, zatim različitim inicijativama građana za rješavanje različitih problema u društvu i sl.

U većini ovih predmeta TI BiH je građanima upućivao odgovore, ili u formi pravnog savjeta ili je građane upućivao na nadležne institucije.

Tokom 2022.g. TI BiH je nastavio sa pružanjem savjetodavne pravne

pomoći aktivistima i novinarima u slučajevima prijave korupcije i kršenja ljudskih prava kroz pripremu podnesaka, obraćanje institucijama, promociju uspješno riješenih predmeta itd.

Pravni savjetnici Centra za pružanje pravne pomoći sastavili su više žalbi u postupcima pristupa informacijama za novinare i aktiviste, te odgovarali na upite i dileme vezane za tumačenja pojedinih propisa od strane javnih organa u postupcima koje su inicirali istraživački novinari i aktivisti.

Za podršku u ostvarenju predstavljenih rezultata zaslužni su **Embassy of Sweden in Sarajevo, United States Agency for International Development (USAID), Open Society Foundation in BiH, National Endowment for Democracy, European Union, Royal Netherlands Embassy in Sarajevo, Royal Norwegian Embassy in Sarajevo, Ministry of Foreign Affairs of Germany, International Foundation for Electoral Systems.**

© **TRANSPARENCY INTERNATIONAL U BOSNI I HERCEGOVINI**

Banja Luka

Krfska 64e

78000 Banja Luka

Sarajevo

Mula Mustafe Bašeskije 9

71000 Sarajevo

www.ti-bih.org

0800 55555
PRIJAVI KORUPCIJU



**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina